

Ulykkesforsikring for elever, lærlinger og lærekandidater Udir-7-2008

RUNDSKRIV | SIST ENDRA: 23.05.2014

Gjelder

- Opplæringslova - § 13-3b Plikt for kommunen og fylkeskommunen til å sørge for ulykkesforsikring
- Privatskolelova - § 7-1b Plikt for skolen til å sørge for ulykkesforsikring

Endringer

Vi har redigert og oppdatert dette rundskrivet i mai 2014.

Vi har presisert innholdet, slik at det går fram at elever er dekket av ulykkesforsikringen i skolefritidsordningen og når de får leksehjelp. I tillegg har vi forkortet rundskrivet noe.

1. Innledning

Kommunen og fylkeskommunen plikter å sørge for ulykkesforsikring. Det er bestemt i opplæringsloven § 13-3b.

Det er fastsatt en tilsvarende bestemmelse i privatskoleloven § 7-1b. Plikten omfatter også private grunnskoler som er godkjent etter opplæringsloven § 2-12.

Disse bestemmelsene trådte i kraft 1. juli 2008. Det vises i denne sammenheng til Ot.prp. nr. 41 om endringer i opplæringsloven og friskoleloven og Innst.O.nr.87 (2006-2007) med samme tittel.

Kunnskapsdepartementet vedtok med virkning fra 1. juli 2008 endringer i forskrift til opplæringsloven og forskrift til privatskoleloven:

- Ulykkesforsikring av elever, nytt kapittel 8 i forskrift til opplæringsloven.
- Ulykkesforsikring av elever, nytt kapittel 7A i forskrift til privatskoleloven.

Nedenfor følger en nærmere redegjørelse for reglene.

2. Nærmere om kapittel 8 Ulykkesforsikring for elever i forskrift til opplæringsloven

Paragrafene lyder som følger:

§ 8-1 Plikt til å sørge for ulykkesforsikring for elever

Kommunen og fylkeskommunen pliktar å sørge for ulykkesforsikring for elevane. Plikta gjeld også lærlingar og lære kandidatlar, men ikkje elevar under opplæring spesielt organisert for vaksne etter opplæringslova kapittel 4A.

Ulykkesforsikringa skal minst ha det innhald og omfang som går fram av føresegnene i denne forskrifta.

Kommentar

Bestemmelsens første punktum tilsvarer ordlyden i opplæringsloven § 13-3b som pålegger kommunene og fylkeskommunene å sørge for ulykkesforsikring for elevene.

Med "elever" mener vi her alle elever som er omfattet av opplæringsloven.

Bestemmelsen omfatter også elever i private grunnskoler, jf. henvisningen til § 13-3b i opplæringsloven § 2-12. Dette innebærer at private grunnskoler som er godkjent etter opplæringsloven § 2-12 har den samme plikten som kommunene og fylkeskommunene til å sørge for ulykkesforsikring for elevene.

Etter annet punktum har fylkeskommunen også plikt til å sørge for ulykkesforsikring for lærlinger og lære kandidater.

Plikten til å sørge for ulykkesforsikring omfatter ikke voksne som får opplæring etter opplæringsloven kapittel 4A om opplæring spesielt organisert for voksne. Bakgrunnen for dette unntaket er at voksne elever har et større ansvar for seg selv enn de yngre og har derfor ikke det samme behovet for offentlig finansiert forsikring. Voksne som tas inn til ordinær videregående opplæring etter opplæringsloven kapittel 3 omfattes av plikten til ulykkesforsikring, jf. at disse da har elevstatus.

Kommunene har ikke plikt til å sørge for ulykkesforsikring av elever som får privat hjemmeopplæring etter

opplæringsloven § 2–13.

Forsikringsplikten etter denne forskriften innebærer at skoleeier må forsikre elevene, lærlingene og lære kandidatene minimum i det omfang som fastsettes i §§ 8-2 til 8-6. Skoleeier har imidlertid anledning til å gi elevene bedre dekning enn det som fremgår av minimumsvilkårene. Plikten skal oppfylles gjennom forsikringsordning. Dette er nærmere regulert i § 8-2.

Ansvarsdelingen mellom kommuner og fylkeskommuner fremgår av opplæringsloven §§ 13–1 flg.

§ 8-2 Krav til forsikringsordninga

Ulykkesforsikringa skal vere teikna i eit forsikringsselskap som har løyve etter forsikringslova.

Kommentar

Det stilles som vilkår at forsikringsvirksomheten skal være godkjent etter forsikringslova. Dette innebærer at alle ulykkestilfeller skal håndteres innenfor eksisterende regelverk om forsikring.

§ 8-3 Kva forsikringa gjeld

Ved ulykkesskade skal forsikringa gi dekning for nødvendige utgifter til behandling og erstatning ved død eller varig medisinsk invaliditet, i den mon slike ytingar ikkje er dekte etter folketrygdlova eller yrkesskadeforsikringslova.

Kommentar

Denne bestemmelsen angir de relevante omstendigheter som skal forsikres.

Med "ulykkesskade" menes det skade på legemet forårsaket av en plutselig eller uventet ytre begivenhet som inntreffer i forsikringstiden.

Med "varig medisinsk invaliditet" menes det hel eller delvis varig skade av medisinsk

art. Erstatning som følge av medisinsk invaliditet er en kompensasjon for redusert livskvalitet og ikke en kompensasjon for økonomiske følger av ulykken. Hva som er medisinsk invaliditet og graden av varig medisinsk invaliditet fastsettes etter Sosial- og helsedepartementets invaliditetstabell.

Behandlingsutgifter i forbindelse med ulykkesskaden kan kreves refundert. Hva som anses "nødvendig" vil variere i det konkrete tilfellet, men det innebærer et krav til saklig sammenheng med skaden og en plikt for den sikrede til å begrense utgiften innenfor det som kan anses å være rimelig.

I bestemmelsens andre ledd fastsettes det at forsikringen er sekundær i forhold til de dekningsmuligheter som tilbys gjennom folketrygdloven og yrkesskadeforsikringsloven.

Dersom et ulykkestilfelle gir rett på dekning etter nevnte ordninger, skal denne dekning først uttømmes før det foreligger et relevant krav etter minimumsvilkårene for forsikringsplikten. Ved medisinsk invaliditet dekker imidlertid både skoleeiers forsikring, folketrygdloven og yrkesskadeforsikringsloven parallelt.

§ 8-4 Når og kvar forsikringa skal gjelde

Forsikringa skal gi eleven dekning for ulykkesskade som har hendt

- a. på opplæringsstaden i opplæringstida*
- b. på veg mellom heim og opplæringsstad*
- c. under praktisk yrkesopplæring og opplæring i arbeidslivet som er ledd i opplæringa, og på veg mellom heim og arbeidsplass*
- d. under transport, skoleturar, idrettsdagar, leirskolar og liknande som skolen er ansvarleg for*
- e. under Operasjon dagsverk og andre liknande elevaktivitetar, og mellom heim og den stad der aktiviteten skjer*

Likestilt med heim i pkt. b, c og e er annan opphaldsplass.

For elevar ved internatskolar gjeld forsikringa heile døgnet i den tid elevane held seg på skolen, men ikkje i feriar og liknande fråvær når elevane ikkje er under tilsyn av skolen. Forsikringa gjeld likevel på reiser mellom heim og skole i samanheng med slikt fråver.

Kommentar

Denne bestemmelsen fastsetter når og hvor forsikringen gjelder. Utgangspunktet er at forsikringen bør dekke alle aktiviteter som skolen er ansvarlig for, herunder skolefritidsordningen og leksehjelp. Hva skolen er ansvarlig for er ganske vidt definert i formålsbestemmelsen i opplæringsloven § 1-1.

Det inkluderer i utgangspunktet ethvert arrangement, også sosiale sammenkomster, som er i skolens regi. I tillegg omfattes opplæring som skolen gir i hjemmet når eleven pga. sykdom får sin opplæring der. Skolens ansvar avgrenses mot sammenkomster der verken skole eller skoleeier har tatt initiativ eller på annen måte utøver noe form for deltakelse, for eksempel når elevene har permisjon fra grunnskoleopplæringen etter opplæringsloven § 2-11.

Innenfor denne rammen bør forsikringsdekningen være uavhengig av lokalisering og tidspunkt. I tillegg til dette er det ønskelig å gi forsikringsdekning for aktiviteter som skolen ikke direkte er ansvarlig for, men som står i en så nær tilknytning til skolen at det anses som rimelig og naturlig at det omfattes. Av hensyn til praktisk gjennomføring begrenses likevel kravene til forsikringens innhold av oppregningen i punktene a-e.

Til bokstav a

Det grunnleggende vilkåret for forsikringsplikten er at den skal gjelde på opplæringsstedet i opplæringstiden Skolefritidsordningen og leksehjelp innbefattes i opplæringsstedet. Et vesentlig tolkningsmoment for å avgrense mot private aktiviteter vil være om skolen har et tilsynsansvar. Det gjelder ethvert sted hvor skolen har ansvar enten dette er i skolebygningen eller på andre lokaliteter. Dette gjelder ikke bare det eksakte sted for opplæringen, men alle områder som er tilrettelagt for eller som naturlig brukes av elevene i tilknytning til skolen. Det omfatter således også arealer ute og tilstøtende rom og bygninger som eleven kan ferdes i.

Forutsetningen er at ulykken skjer i den tid skolen har ansvaret, her definert ved "opplæringstiden". Opplæringstiden for elever gjennomføres normalt på dagtid, men det finnes tilfeller der skoler gir opplæring på alternative tidspunkter. Forskriften er nøytral når det gjelder hvilken tid på døgnet opplæringen skjer, men legger vekt på innholdet i aktiviteten og skolens tilsyn. Opplæringstiden omfatter også friminutter og andre pauser.

Plikten avgrenses mot rene private aktiviteter, men som skjer på elevens eget initiativ uten skolens regi. Det avgjørende for vurderingen av "opplæringstid" er om skolen har tilsynsplikt med aktiviteten. En rent faktisk tilrettelegging fra skolens side er ikke tilstrekkelig til at forsikringsplikten inntreffer.

Til bokstav b

Bestemmelsen angir skjæringspunktet mellom skole og privatliv der forsikringsplikten

omfatter en normal forflytning til og fra skolen. Det avgjørende for om forsikringsplikten gjelder er om eleven gjennom sin lokalisering eller aktiviteter etter en bred skjønnsmessig vurdering er i en situasjon hvor det ikke er naturlig at skolen bærer risikoen for eventuelle ulykker. Forsikringsplikten gjelder ikke bare mellom elevens faste bopel og opplæringsstedet. Forsikringen skal også gi dekning ved forflytning til venner, organisert trening eller andre lokaliteter, jf. andre ledd. For eksempel vil forsikringen dekke skolevei frem til en venns bosted, men ikke under besøket eller den senere forflytning videre.

Forsikringsplikten avbrytes av ankomst til sted hvor eleven driver annen privat aktivitet eller når privat aktivitet påbegynnes uavhengig av lokalisering. Dette er definert som "oppholdssted" som omfatter lokaliteter som eleven oppholder seg på over en tidsperiode som er mer enn rent midlertidig. En kort tur på butikken på vei hjem vil for eksempel ikke regnes som et "oppholdssted". Det er således relevant å se hen til elevens aktiviteter ved vurdering av om lokaliteten skal anses som et oppholdssted etter forskriften.

I utgangspunktet er forflytning, uansett form, som skjer innenfor en normal tidsramme med et normalt hensiktsmessig veivalg omfattet av minimumskravet. Forflytning mellom privat aktivitet og opplæringssted som avbrytes på en slik måte at det markert avviker tidsmessig og geografisk fra normal vei mellom opplæringssted og privat aktivitet, er utenfor kravet. Det er uten betydning om forflytningen på skolevei skjer sammen med foreldre eller andre ansvarspersoner.

Til bokstav c

Forsikringsplikten omfatter også praktisk yrkesopplæring og opplæring i arbeidslivet. Arbeidsgiver skal sørge for forsikring etter yrkesskadeforsikringsloven. Skoleeiers ulykkesforsikring skal derfor dekke de tilfeller hvor eleven, lærlingen og lærekandidaten ikke er forsikret gjennom den lovpålagte ordningen i yrkesskadeforsikringsloven, men hvor de likevel er under praktisk yrkesopplæring i arbeidslivet i skolens regi.

Til bokstav d

Formålet med dette punktet er å få dekket alle aktiviteter som skolen er ansvarlig for. Dette er eksemplifisert ved vanlige skolearrangementer som idrettsdag, leirskole, skoletur og transport. Også andre arrangementer enn de som er nevnt er forsikringspliktig såfremt de er i skolens regi.

Det er uten betydning om deltakelse på arrangementet er frivillig, for eksempel at skolen har åpnet for valg mellom ulike aktiviteter.

Til bokstav e

Utover de alternativer som skolen er ansvarlig for kan det være andre arrangementer

som naturlig er en del av skolehverdagen uten at skolen er ansvarlig for dette. Et eksempel på et slikt tiltak er Operasjon dagsverk. Dette er et arrangement som skjer i regi av elevenes interesseorganisasjon i samarbeid med skolen. Det er derfor grunn til å omfatte dette på lik linje med opplæring og andre aktiviteter som nevnt over. Skolen vil imidlertid uansett være ansvarlig dersom aktiviteten er en del av opplæringen, dvs. del av fag- og timefordelingen.

Til andre ledd

Se kommentarene ovenfor, særlig til bokstav b.

Til tredje ledd

Om skolen er en internatskole, går som regel fram av skolens vedtekter. Dersom skolen tilbyr kost og losji, kan den regnes som internatskole. At skolen er behjelpelig med å skaffe innkvartering for elevene og at leien betales gjennom skolen, er ikke nok til å anse elevene omfattet av "internat". Disse elevene må likestilles med elever som bor hjemme eller på hybel. Elevene vil kunne ha rett til innlosjering dersom daglig skyss ikke er forsvarlig, jf. opplæringsloven § 7-1 fjerde ledd og § 7-2 tredje ledd. Elevenes rett til innlosjering blir fastsatt i enkeltvedtak.

§ 8-5 Erstatning ved død eller ved varig medisinsk invaliditet

Ved varig medisinsk invaliditet som følge av ulykkeskade skal det ytast ei erstatning tufta på ein forsikringssum på 5 gonger grunnbeløpet i folketrygda (G). Full erstatning skal ytast når invaliditetsgraden

er fastsett til 100 %. Ved lågare gradar av invaliditet skal erstatninga reduserast forholdsmessig.

Graden av invaliditet skal reknast ut etter invaliditetstabellar med tilhøyrande retningsliner som Arbeids- og inkluderingsdepartementet har ansvar for.

Ved dødsfall som følgje av ulykkesskade skal det ytast ei erstatning på 1 G.

Kommentar

Med "ulykkesskade" menes det skade på legemet forårsaket av en plutselig eller uventet ytre begivenhet som inntreffer i forsikringstiden.

Med "varig medisinsk invaliditet" menes det hel eller delvis varig skade av medisinsk art og omfatter reduksjon i både fysisk og psykisk funksjonsevne. Hva som er medisinsk invaliditet og graden av varig medisinsk invaliditet fastsettes etter Sosial- og helsedepartementets invaliditetstabell. Vurderingen av eventuell invaliditet skjer tabellarisk slik at invaliditetsgraden fastsettes uavhengig av for eksempel ferdigheter, fritidsinteresser eller tap av arbeidsevne.

Erstatning som følge av medisinsk invaliditet er en kompensasjon for redusert livskvalitet og ikke en kompensasjon for økonomiske følger av ulykken eller tap i fremtidig arbeidsinntekt. Nivåene på erstatningen er foreslått ut i fra det som er standardnivå på de kollektive forsikringene for skolene i dag.

§ 8-6 Tilbakebetaling av utgifter til behandling

Fører ulykkesskaden i løpet av dei to første åra etter at skaden hende til utgifter til behandling av skaden, skal forsikringa dekkje dokumenterte og nødvendige utgifter til lege og tannlege

- *Ved tannskadar skal forsikringa likevel alltid erstatte utgifter til første permanente tannstell (bru, krone o.l.), sjølv om dette skjer seinare enn to år etter skaden, dersom behandlinga skjer seinast ti år etter utgangen av det året skaden skjedde.*
 - *medisinsk behandling utført av ein som har rett til full tilbakebetaling frå folketrygda tilrådd av lege eller tannlege*
 - *reise til og frå heim for nødvendig behandling med billegaste transportmiddel når det blir teke omsyn til tilstanden hos eleven*
- *Det krevst ikkje at forsikringa skal dekkje meirutgifter til privat behandling, forpleiing eller opptrening.*

Den øvre grensa for dei samla tilbakebetalingskrava frå forsikringa for nødvendige utgifter til behandling må ikkje vere lågare enn 0,25 G.

Eigendelen for eleven må ikkje vere høgare enn 0,015 G.

Kommentar

Behandlingsutgifter i forbindelse med ulykkesskaden kan kreves refundert. Hva som anses "nødvendig" vil variere i det konkrete tilfellet, men det innebærer et krav til saklig sammenheng med skaden og en plikt for den sikrede til å begrense utgiften innenfor det som kan anses å være rimelig. Det er satt en begrensning på utgifter som er påløpt de første to årene etter ulykkesskaden. Begrunnelsen for dette, utover at det er en ren begrensning, er at utgifter etter dette tidspunkt gjerne har en mindre nærhet til ulykkesskaden.

Forsikringsplikten gjelder videre sekundært i forhold til den kompensasjon som ytes etter lov om folketrygd og yrkesskadeforsikringsloven. Egenandelsgrensen her er definert til 0,015 G.

Eventuell øvre grense for det samlede refusjonskrav er satt til 0,25 G.

De utgiftsposter som er nevnt samsvarer med det som normalt gis etter alminnelige private forsikringer, men representerer i noen grad en utvidelse i forhold til folketrygdloven § 13-10 og standardvilkår i dagens kollektive forsikringer for elever. Begrunnelsen for utvidelsen er at forsikringen bør være nøytral i forhold til hvilken behandling som er påkrevd så lenge den har en adekvat sammenheng med skaden.

§ 8-7 Avgrensingar i forsikringsdekninga

Forsikringa kan gjere unnatak frå dekninga av ulykkesskade som har si årsak i

- forgifting ved mat, drikke eller nyttingsmiddel
- infeksjon eller stikk/bit av insekt, som til dømes malaria, flekktyfus eller borrelia
- smitte gjennom bakteriar, virus eller anna smittekjelde, som til dømes e-coli, salmonella eller liknande
- psykiske skadar, som sjokkliding, depresjon, angst og liknande, med mindre det til same tid er oppstått lekamsskade som gir livsvarig medisinsk invaliditet

Kommentar

Disse begrensingene er tatt med i forskriften for å sikre at de øvrige minimumskrav ikke reduseres ved ansvarsfraskrivelse. Vilkårene er i samsvar med vanlig praksis i forsikringsbransjen. Øvrige vilkår etter forsikringsregelverket kommer i tillegg.

3. Nærmere om kapittel 7A Ulykkesforsikring for elever i forskrift til privatskoleloven

Når det gjelder kommentarer til de ulike bestemmelsene i forskrift til privatskoleloven kap 7A vises det til det som er sagt i forhold til forskrift til opplæringsloven kap 8. Utdanningsdirektoratet vil likevel knytte noen særskilte kommentarer til § 7A-1:

Kapittel 7A omfatter alle som mottar opplæring etter privatskoleloven kapittel 2 – også elever ved norske skoler i utlandet, jf. privatskoleloven § 2–1 e.

Voksne som tas inn til ordinær videregående opplæring etter forskrift til privatskoleloven kapittel 11 omfattes av plikten til ulykkesforsikring, jf. at disse har elevstatus.

Ansvarsdelingen mellom elevens hjemkommune og hjemfylke fremgår av opplæringsloven §§ 13–1 flg., jf. privatskoleloven § 1-3.